

Vergaderjaar 2015–2016

31 839

Jeugdzorg

Nr. 524 HERDRUK¹

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT EN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN
JUSTITIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 juni 2016

In 2015 is het gemeenten gelukt onder hun verantwoordelijkheid passende jeugdhulp aan 362 duizend kinderen te verlenen en waren er in totaal 51.325 kinderen in de jeugdbescherming en jeugdreclassering. «Door de bank genomen zijn ouders tevreden over de kwaliteit van de geboden zorg», aldus de Kinderombudsman in zijn rapport van maart 2016.² Maar we zijn nog niet klaar. Volgens zowel de Kinderombudsman als de monitor van cliënten, kan de communicatie van gemeenten naar hun burgers beter. Ook transparantie in wachttijden, minder administratieve lasten, het woonplaatsbeginsel en duurzaam borgen van kwaliteit en beschikbaarheid van zorg vragen aandacht.

De voortgang van de decentralisatie bespreken we periodiek met de gemeenten, aanbieders en cliënten. Samen zoeken we naar oplossingen voor geconstateerde belemmeringen. Samen richten we ons ook op de vernieuwingsopgaven van de Jeugdwet: *meer aandacht voor preventie, aansluiten op wat ouders en kinderen willen en kunnen, passende hulp dichtbij in de buurt, ruimte voor professionals*.³

Op de Jeugdtop van 28 juni 2016 bespreken we met bestuurders, professionals en cliënten waar we nu staan met de vernieuwingen en welke verdere stappen nodig zijn. Thema's die we bij de kop pakken zijn:

- a) *wat kunnen we nog meer doen aan preventie?*
- b) *hoe organiseren we doorlopende zorg bij 18 jaar?*
- c) *hoe geven we een verder impuls aan vakmanschap en innovatie?*
- d) *hoe geven we invulling aan ouderbetrokkenheid?*

Op de – vierde – Voor de Jeugd Dag van 3 oktober 2016 kunnen ruim 1.300 deelnemers elkaar inspireren en ideeën uitwisselen over de

¹ i.v.m. een correctie in de datum

² Zie rapport Kinderombudsman en reactie daarop in brief aan TK, Kamerstuk 31 839, nr. 508.

³ Zie vernieuwingagenda jeugd, april 2015.

vernieuwingen in de jeugdhulp en het onderwijs. *Hoe kunnen kwetsbare jonge kinderen goed ondersteund worden? Hoe krijgt de huisarts een goede rol in de samenwerking rondom jeugd? Wat is nodig om de overgang van jongere naar volwassene soepeler te laten verlopen? Regie op de transformatie, hoe doen gemeenten dat? Onderwijs en zorg: hoe versterken zij elkaar? Hoe kunnen cliënten, jongeren en ouders een volwaardige stem en zinvolle invloed krijgen?*

Ter voorbereiding van het Algemeen Overleg van 30 juni 2016 informeren wij u met deze brief over de voortgang van het nieuwe jeugdstelsel. We gaan specifiek in op de thema's waar uw Kamer via moties en vragen aandacht voor heeft. Achtereenvolgens:

- *Het algemene beeld zoals dat uit de CBS-jaarcijfers 2015 én de jaarrapportage 2015 van de TAJ naar voren komt (par. 1).*
- *Tijdig de juiste hulp op maat: transparantie wachttijden en doorzettingsmacht in complexe hulsituaties (par. 2).*
Over transparante wachttijden bij het inkoopbeleid en de sturing op het tijdig bieden van verantwoorde zorg maken we begin juli a.s. bestuurlijke afspraken met gemeenten en branches. Dit najaar komt nader onderzoek naar crisisplaatsingen beschikbaar en volgend voorjaar een nader onderzoek naar wachttijden. Met VNG en cliënten-organisaties werken we uit hoe doorzettingsmacht bij complexe gevallen georganiseerd kan worden.
- *Doorlopende zorg bij 18 jarige leeftijd, waaronder het belang van individuele actieplannen en het juridische instrumentarium (par. 3).*
De uitkomsten van het WODC-onderzoek naar de juridische instrumenten voor (gedwongen) hulp aan meerderjarige risicojongeren (18–23 jaar) komen deze zomer beschikbaar.
- *Vernieuwing zorglandschap: bovenregionale afstemming, liquiditeitssteun aan instellingen en verhelderen woonplaatsbeginsel (par. 4).*
De beleidsregels rond subsidieverstrekking bijzondere transactiekosten passen we per 1 augustus 2016 aan zodat – onder voorwaarden – de mogelijkheid van liquiditeitsteun wordt verlengd.
- *Ontwikkelingen jeugdbescherming en jeugdreclassering, het gebruik van CORV, behandeling van jeugdige criminelen (par. 5).*
- *Onze reactie op een aantal nog openstaande verzoeken van uw Kamer (par.6).*

1. Algemeen beeld

1.1 Jaarcijfers CBS over het jeugdhulpgebruik

Bij deze brief ontvangt u de CBS-rapportage over de jaarcijfers 2015 van de Benchmark Jeugd⁴. Uit de cijfers blijkt dat 362 duizend kinderen in het eerste jaar van het nieuwe jeugdstelsel gebruik maken van enige vorm van jeugdhulp. Dat is vergelijkbaar met het aantal in 2014. Van de 362 duizend kinderen maakten ruim 32 duizend kinderen gebruik van een PGB. Voor de meeste jongeren, 75%, was dat een vorm van ambulante jeugdhulp op de locatie van de aanbieder. Bijna 40 duizend jongeren ontvingen jeugdhulp met verblijf. Hiervan waren 21 duizend jongeren in een pleeggezin opgenomen en 4.415 ondergebracht in gezinsgerichte opvang.⁵

De meeste (200 duizend) trajecten zijn gestart bij de huisarts. De wijkteams staan aan de basis van 64 duizend en de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming en jeugdreclassering) van 57 duizend

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁵ Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, zijnde geen pleegzorg, zoals gezinshuizen, logeerhuizen of zorgboerderijen.

trajecten. Omdat de scheiding met preventieve hulp niet scherp te maken is, wordt bij sommige wijkteams preventieve hulp geregistreerd als jeugdhulp. Het CBS zal dit verduidelijken richting de wijkteams.

De CBS-cijfers laten verder zien dat meer jongens dan meisjes hulp ontvangen, dat de meeste kinderen die hulp krijgen dit in de basisschoolleeftijd ontvangen, dat allochtone jongeren ondervertegenwoordigd zijn in de jeugdhulp en oververtegenwoordigd in het gedwongen kader (jeugdbescherming en jeugdreclassering), dat 9% van de kinderen die jeugdhulp ontvangt ook in jeugdbescherming zit. Ruim 72% van de hulpverleningstrajecten is gericht op behandeling. De meeste trajecten duren minder dan een half jaar en worden volgens plan beëindigd.

Zo kort na de transitie kunnen nog geen harde conclusies worden getrokken uit de jeugdhulpcijfers. Naarmate de tijd verstrijkt en de uitvragen zich herhalen, krijgen gemeenten met behulp van de benchmarkcijfers beter zicht op trends in het jeugdhulpgebruik. De cijfers van de Benchmark Jeugd zijn dus ondersteunend aan het gemeentelijk jeugd(hulp)beleid.

De jeugdhulpcijfers van het CBS zijn gebaseerd op door jeugdhulpaanbieders aangeleverde gegevens. Als service ontvangen aanbieders van het CBS na iedere datalevering een uniform rapport met spiegelinformatie over de door hen verleende jeugdhulp per gemeente, met de hulpintensiteit en de duur van de geleverde hulp. Dit spiegelrapport is eigendom van de aanbieder. Als aanbieders deze rapporten ter beschikking stellen aan gemeenten, kunnen die op basis van een uniforme rapportage van de door hen gecontracteerde aanbieders, met hen het gesprek over gaan over de verdere ontwikkeling van het gemeentelijk jeugdhulpbeleid.

1.2 Ontwikkeling aantal cliënten jeugdbescherming 2015

Tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer op 6 oktober 2015 hebben wij toegezegd u te informeren over de ontwikkeling van het aantal cliënten met een ondertoezichtstelling (OTS)(Kamerstuk 29 538, nr. 198). Tijdens het AO van 31 maart 2016 is u ook toegezegd te rapporteren over het aantal uithuisplaatsingen (Kamerstuk 31 839, nr. 514).

Uit de cijfers van de Raad voor de Kinderbescherming blijkt dat het aantal cliënten waarvoor een verzoek tot onderzoek voor een maatregel voor kinderscherming is aangevraagd in 2015 (net als in voorgaande jaren) met ongeveer 10% is gedaald.

jaar	% daling
2013	8,8%
2014	10,6%
2015	9,9%

Uit een nadere analyse van de cijfers van 2015 blijkt dat vooral in de eerste helft van 2015 sprake was van een sterke daling van de instroom, die in de tweede helft weer is verminderd. De daling in de eerste helft is (naar alle waarschijnlijkheid) het gevolg van het in de praktijk verder inregelen van de nieuwe werkprocessen tussen gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming.

2015	Instroom	% daling t.o.v. zelfde periode 2014
1 ^e helft	5.927	-15%
2 ^e helft	6.235	-4%

Als de kinderrechter een maatregel voor (voorlopige) ondertoezichtstelling (OTS) uitspreekt, worden deze kinderen vervolgens begeleid door de gecertificeerde instelling. Ook hier zien we in 2015 een verdere daling van het aantal cliënten (15,2%). Dat komt door de daling in de instroom bij de Raad voor de Kinderbescherming (die was ca. 10%) en door de hogere uitstroom van cliënten. Deze hogere uitstroom heeft vooral te maken met de relatief hoge instroom van OTS-maatregelen drie jaar geleden. Deze maatregelen duren gemiddeld drie jaar, zodat er nu een relatief hoge uitstroom is.

jaar	% daling
2013	7,3%
2014	7,2%
2015	15,2%

Net als bij de Raad voor de Kinderbescherming zien we ook hier dat de daling in de 2^e helft van 2015 afneemt.

2015	aantal	% daling t.o.v. 1 januari 2015
1 januari	25.520	
30 juni	22.770	9,5%
31 dec.	21.635	15,2%

Eind 2015 waren 7.290 kinderen uithuisgeplaatst in het kader van een OTS (34% van het aantal kinderen met een OTS). In de meeste gevallen is dat in het kader van een pleegzorgplaatsing.

Soort uithuisplaatsing	%
Pleegzorgplaatsing	61%
Gezinsgerichte plaatsing	8%
Gesloten plaatsing	7%
Overig met verblijf: o.m. residentiële voorziening	24%

1.3 Wachttijden bij de Raad voor de Kinderbescherming in 2016

Tijdens het algemeen overleg jeugd op 6 oktober 2015 hebben wij uw Kamer gemeld dat de Raad voor de Kinderbescherming te kampen had met wachttijden en zegden wij u toe om in het voorjaar over de stand van zaken te rapporteren. In de brief van 10 november 2015 hebben wij een nadere toelichting gegeven op het ontstaan van de wachttijden, die op dat moment waren teruggebracht van 21 dagen in de zomer naar 17 dagen in november, waar 10 dagen de norm is (Kamerstuk 31 839, nr. 497).

Eind 2015 was de wachttijd verder teruggebracht naar 13 dagen. In het eerste kwartaal van 2016 zien we echter de maandelijkse instroom van zaken bij de Raad voor de Kinderbescherming toenemen, waar een verdergaande daling werd verwacht. Dat heeft opnieuw geleid tot een oplopende wachttijd van gemiddeld 22 dagen op dit moment, die mogelijk de komende maanden nog verder oploopt. De Raad voor de Kinderbescherming heeft daarom op verzoek van de Minister van Veiligheid en Justitie opnieuw maatregelen getroffen. De belangrijkste daarvan is het tijdelijk aantrekken van 130 extra medewerkers. De kosten hiervan, naar schatting 4 miljoen euro, worden in de VenJ-begroting opgevangen. Naar verwachting zijn die medewerkers vanaf september ingestroomd en kunnen zij vanaf november gecertificeerd en opgeleid en, daarmee, operationeel zijn. De verwachting is gerechtvaardigd dat de wachttijden zich vanaf dat moment weer richting de norm zullen bewegen.

Zoals ook toegelicht in de brief van 10 november 2015, beoordeelt de Raad voor de Kinderbescherming direct na binnenkomst van alle zaken de urgentie. In situaties waar de dreiging voor een kind acuut is, pakt de Raad het onderzoek in alle gevallen direct op en neemt zo nodig meteen maatregelen om het kind in een veilige situatie te brengen. Op de andere zaken vindt wekelijks een veiligheidscheck plaats. Dat neemt niet weg dat wachttijden die de norm overschrijden onwenselijk zijn. De Raad neemt, naast het tijdelijk aantrekken van extra mensen, ook maatregelen om structureel in te kunnen spelen op een fluctuerende instroom van zaken. Bijvoorbeeld door innovaties in de uitvoering zoals het inzetten van een nieuwe onderzoeksmethode gericht op maatwerk in plaats van een standaardaanpak per onderzoek. En het flexibeler inzetten van medewerkers in verschillende gebieden wanneer de instroom daarom vraagt. Samen met de Raad en in overleg met de ketenpartners onderzoeken wij daarnaast welke factoren de recente toename van de instroom kunnen verklaren. Wij vertrouwen erop dat met deze maatregelen de wachttijden aan het eind van dit jaar weer binnen de vastgestelde norm komen en de Raad in staat is in de toekomst met verschillen in instroom flexibel om te gaan.

1.4 Jaarrapportage Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ)

De TAJ constateert dat met de transitie nieuwe voorwaarden zijn gecreëerd voor een inhoudelijke doorontwikkeling van de jeugdhulp. Volgens de TAJ zien gemeenten en aanbieders dat betere hulpverlening zich aftekent in de nulde en eerste lijn. Gemeenten en aanbieders weten elkaar beter te vinden en gaan met elkaar het gesprek aan over de aanpak van de jeugdhulp in de gemeente of regio. Er is een afnemende behoefte aan bemiddeling door de TAJ.

De TAJ ziet ook verbeterpunten. Kleinere gemeenten zouden nog meer samen moeten werken om een sterkere en stabiele inkoopmacht te vormen. Dat gebeurt nog onvoldoende en hier en daar worden samenwerkingsverbanden ook alweer opgeheven – en dat is zorgelijk. Ook de VNG constateert in de bij deze brief gevoegde vierde kwartaalrapportage dat gemeenten nog op zoek zijn naar de ideale partners en de ideale omvang van een regio.⁶ De TAJ vraagt daarbij speciale aandacht voor de positie van bovenregionale instellingen. De door de TAJ gedane aanbevelingen worden betrokken bij de verdere beleidsontwikkeling zoals aangegeven in paragraaf 4 over de vernieuwing van het zorglandschap.

⁶ https://vng.nl/files/vng/20160318_voortgang_transitie_jeugd_4e_kwartaal_2015.pdf

Voor de eerste jaren van de transitie is een budget voor subsidies beschikbaar om de continuïteit van zorg te bevorderen. Op advies van de TAJ is de afgelopen periode voor een bedrag circa 35 miljoen euro toegekend aan elf jeugdhulp-instellingen en gecertificeerde instellingen. Uit het »TAJ onderzoek ontwikkelingen jeugdhulp 2015 – 2016« blijkt dat de gecontracteerde tarieven voor de jeugdhulp in 2016 stabiliseren. Ook komt uit dit onderzoek een afname naar voren van de vraag naar gespecialiseerde zorg, zij het dat er flinke regionale verschillen zijn. Dit onderzoek is voor de TAJ aanleiding om een aantal instellingen proactief te benaderen en met hen in gesprek gaan over de gevolgen van het vernieuwend zorglandschap.

Vermindering administratieve lasten

De TAJ uit haar bezorgdheid over de administratieve lasten, vooral bij aanbieders die met veel gemeenten te maken hebben. Hier ligt een gedeelde verantwoordelijkheid voor gemeenten en jeugdhulpaanbieders en zij werken dan ook hard aan verbetering. Via het programma Informatievoorziening Sociaal Domein (ISD) bieden wij ondersteuning bij de vereenvoudiging van de administratieve processen, standaardisatie van gegevensuitwisseling en een betere ICT-inzet. Vanuit het programma ISD zijn er drie uitvoeringsvarianten »van contract tot controle« beschikbaar. Gemeenten hebben een sleutelrol, omdat zij de bekostiging, uitvoering, afspraken over gegevensuitwisseling met aanbieders en financiële controle kunnen bepalen door een keuze te maken voor één van de drie uitvoeringsvarianten. Deze zijn beschreven in de Handreiking Uitvoeringsvarianten iWmo en iJw. De VNG heeft in afstemming met de TAJ de handreiking »Actualisatie handreiking bevoorschotting jeugdhulp« op haar website geplaatst.⁷

Wij hebben uw Kamer bij brief van 14 juni jl. inmiddels apart geïnformeerd over onze plannen voor de vermindering van regeldruk en administratieve lasten. In samenwerking met het programma ISD zullen dit jaar in vijf verschillende gemeenten (van groot tot klein) zogenoemde regeldruksessies plaatsvinden

De knelpunten op de werkvloer die de professionals aandragen worden besproken met de betrokken partijen zoals de betreffende gemeente en het management van de zorgaanbieders. Iedere partij krijgt vervolgens als opdracht mee voorstellen te doen over het schrappen of vereenvoudigen van regels. In een vervolgsessie worden de resultaten besproken en waar mogelijk besluiten genomen over het schrappen van overbodige regels. De eerste regeldruk sessie – tevens pilot- is inmiddels gestart in Den Bosch: de aldaar door zorgverleners aangedragen signalen worden de komende periode verder besproken en uitgewerkt met betrokken partijen. Het Ministerie van VWS organiseert en faciliteert deze sessies. Naast de jeugdhulpverleners en maatschappelijk ondersteuners nemen ook vertegenwoordigers van gemeenten, zorgaanbieders, het CAK, de IJZ/IGZ/Samenwerkend Toezicht Jeugdhulp en brancheorganisaties deel. Het is aan alle partijen gezamenlijk de geleerde lessen in de praktijk te brengen.

Het aanpakken van de regeldruk lukt alleen samen en vergt dat alle relevante partijen echt meedoen. Dit betekent dat we met alle partijen aan de lat staan om daadwerkelijk een verschil te maken. Dat gebeurt door overbodige lasten te schrappen, noodzakelijk regels te vereenvoudigen, goed samen te werken en terughoudend te zijn met nieuwe registratie-eisen. En als dit proces onvoldoende oplevert, bijvoorbeeld dat er op regionaal niveau onnodig veel verschillen blijven bestaan, dan zal ik hier

⁷ https://vng.nl/files/vng/20160408_actualisatie_handreiking_bevoorschotting-vng_taj.pdf

maatregelen op nemen. Alleen dan komen we samen tot merkbaar minder regeldruk.

2. Tijdig de juiste hulp op maat

2.1 Transparantie wachttijden

Met de motie van de leden Ypma en Van der Burg⁸ vraagt uw Kamer om kinderen zo snel mogelijk de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben en niet op een wachtlijst terecht komen. De motie vraagt ons te bevorderen dat instellingen transparanter zijn over hun capaciteit. In het debat van 15 juni 2016 heb ik met uw Kamer uitgebreid gesproken over de wachttijden in de jeugdpsychiatrie (Handelingen II 2015/16, nr. 96, debat over de wachttijden in de jeugdpsychiatrie). Uw Kamer heeft mij bij motie Keijzer c.s. gevraagd samen met jeugdhulpaanbieders, gemeenten en cliëntenorganisaties Treeknormen vast te stellen voor toegang tot de Jeugdwet, waarbij de jeugdhulpplicht zodanig wordt geïnterpreteerd dat instellingen verplicht worden dat ze een wachtlijst hebben en moeten bemiddelen naar een andere instelling als de wachttijd langer is dan de Treeknorm aangeeft.⁹

De Staatssecretaris van VWS heeft in het debat van 15 juni 2016 aangegeven veel waarde te hechten aan het tijdig bieden van verantwoorde zorg en aan de normen voor verantwoord wachten (Treeknormen) onder de Jeugdwet. Als die normen niet gehaald worden of als dat dreigt te gebeuren, moet er contact zijn tussen de jeugdhulpaanbieder en de gemeente om te bekijken wat ze moeten doen. Moeten ze bijcontracteren of verwijzen of is er iets anders aan de hand? Ik heb toegezegd te bevorderen dat Treeknormen bij het inkoopbeleid van de gemeenten worden gehanteerd. In voornoemd debat zijn de volgende acties aangekondigd:

a) *Bestuurlijke overleg met gemeenten en branches*

Begin juli a.s. bespreken wij met gemeenten en branches de stand van zaken rond de transparantie van wachttijden en de verbeteringen die nodig zijn. We zullen daarbij een beroep doen op de branches om hun leden op te roepen hun wachttijden openbaar te maken. We zullen gemeenten vragen in hun inkoop 2017 expliciet afspraken te maken over verantwoorde wachttijden. En daarbij af te spreken dat aanbieders bij overschrijding van die wachttijdnormen een signaal afgeven aan gemeenten. Gemeenten kunnen dan aan zorgbemiddeling doen om hun jeugdplicht optimaal in te vullen.

b) *Nader onderzoek crisisplaatsingen*

GGZ Nederland signaleerde begin dit jaar een toename in crisisplaatsingen. GGZ Nederland vermoedt een relatie met het functioneren van wijkteams en wachtlijsten voor de GGZ. Of dit het geval is, wordt op mijn verzoek onderzocht in een nader onderzoek bij een aantal gemeenten. Naar verwachting komt het onderzoek voor 30 oktober 2016 beschikbaar.

c) *Nader onderzoek wachttijden*

Op mijn verzoek start het NJi een nader onderzoek naar wachttijden. Bijvoorbeeld of er grote verschillen tussen gemeenten en regio's waarneembaar zijn en wat daarvan de oorzaken zijn en hoe gemeenten en regio's daarmee omgaan. De resultaten komen in de loop van 2017 beschikbaar.

⁸ Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 111.

⁹ Kamerstuk 31 839, nr. 522

Op meerdere plekken in het land wordt gewerkt aan de transparantie rond wachttijden. Zo publiceert de jeugdhulpinstelling Karakter zijn wachttijden per jeugdhulpregio op haar website. In de regio Amsterdam-Amstelland overleggen instellingen over kinderen die op de wachtlijst staan, en door welke instelling zij het snelst geholpen kunnen worden. In de regio Haaglanden geldt de afspraak dat als een wachtlijst dreigt te ontstaan de instelling dit meteen bij de gemeente meldt. In de regio Twente is afgesproken dat als verwijzing naar een andere aanbieder niet mogelijk is, er wordt terugverwezen naar de lokale gemeentelijke toegang, van waaruit dan bemiddeling plaatsvindt. Een dergelijke afspraak is ook gemaakt in de regio IJsselland.

De VNG heeft ten aanzien van de transparantie over wachttijden een handreiking opgesteld.¹⁰ In die handreiking geeft de VNG aan dat de zogenoemde Treeknormen voor gemeenten een goede basis zijn om te bepalen wat een aanvaardbare wachttijd is. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten ouders en kinderen op de hoogte brengen van bestaande wachttijden. Gemeenten kunnen ook aanbieders verplichten ouders en kinderen hierover goed te informeren. Zoals hiervoor aangegeven zal ik met de VNG en branches ten behoeve van de zorginkoop 2017 het hanteren van Treeknormen verder bevorderen.

2.2 Wachttijden Veilig Thuisorganisaties

De Inspectie Jeugdzorg en Inspectie voor de Gezondheidszorg hebben onderzoek gedaan bij alle 26 Veilig Thuisorganisaties (VT-organisaties). Hieruit kwam naar voren dat de VT-organisaties op onderdelen moeten verbeteren en doorontwikkelen. Bij het merendeel van de organisaties moeten mensen te lang moeten voordat VT de casus oppakt. De inspecties concluderen tegelijkertijd dat de VT-organisaties op een aantal punten goed functioneren, bijvoorbeeld dat zij snel en goed ingrijpen bij acute gevallen van kindermishandeling of huiselijk geweld. De Inspecties houden een vinger aan de pols en hebben verbeterplannen van de VT-organisaties gevraagd. Bij de zeven slechtst scorende organisaties voeren de inspecties op dit moment een hertoets uit. Twee VT-organisaties zijn onder verscherpt toezicht gesteld mede omdat de wachtlijsten nog onvoldoende waren aangepakt.

Om alle Veilig Thuisorganisaties snel op orde te brengen, hebben wij samen met de VNG de heer Sprokkereef gevraagd om gemeenten en de professionals bij Veilig Thuis te ondersteunen bij het op orde krijgen van de VT-organisatie in hun regio. Voor vrijwel alle Veilig Thuis-organisaties is door gemeenten extra budget beschikbaar gesteld om de wachttijden te beperken en verdere doorontwikkeling mogelijk te maken. Over de stand van zaken hiervan zullen wij rapporteren in de voortgangsrapportage geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) die tijdig voor het geplande Algemeen Overleg (AO) van 15 september 2016 aanstaande naar uw Kamer zal worden gezonden.

2.3 Doorzettingsmacht bij complexe hulpvragen

In het AO van 31 maart 2016 hebben wij gesproken over het pleidooi van LPGGZ voor doorzettingsmacht bij complexe situaties (Kamerstuk 31 839, nr. 514). Wij hebben toegezegd met gemeenten, aanbieders en cliëntenorganisaties hierover in overleg te gaan. Wij hebben allereerst samen met cliëntenorganisaties, waaronder de LPGGZ, geïnventariseerd wat de

¹⁰ <https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/informatie-over-wachtlijsten-voor-passende-jeugdhulp>

onderliggende problemen zijn waarvoor doorzettingsmacht een mogelijke oplossing zou zijn.

Vaak gaat het om complexe zorgvragen die niet op een «standaardwijze» door middel van bestaande voorzieningen kunnen worden opgelost. Maatwerk is dan nodig en dat vereist van meerdere partijen flexibiliteit en mandaat op zaken op te lossen en zo onnodige schade bij gezinnen te voorkomen. Hieruit komt het pleidooi van doorzettingsmacht voort.

We werken met de VNG en cliëntenorganisaties uit hoe doorzettingsmacht, bij complexe gevallen, georganiseerd zou kunnen worden. Uitgangspunt daarbij is dat deze doorzettingsmacht vooral op lokaal niveau georganiseerd moet worden (ook toegankelijk voor cliënten zelf). We maken daarbij gebruik van de ervaringen van bestaande initiatieven, zoals de taskforce thuiszitters Rotterdam en doorbraakambtenaren in Leiden. Ook nemen we in de uitwerking mee hoe bestaande landelijke voorzieningen zoals bestaande meldpunten hierbij betrokken en benut kunnen worden.

3. Doorlopende zorg bij 18 jaar

Extra aandacht is nodig voor de begeleiding en ondersteuning van kwetsbare jongeren als zij 18 jaar worden. Ook vanuit uw Kamer is hiervoor aandacht gevraagd. Zowel mevrouw Ypma (Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 110), mevrouw Bergkamp en mevrouw Koşer Kaya (Kamerstuk 31 839, nr. 492) als mevrouw Dik-Faber en de heer Voordewind (Kamerstuk 34 104, nr. 113) spreken in hun moties hun zorgen uit over de continuïteit van integrale hulp en ondersteuning aan deze groep jongeren.¹¹ In het onderstaande geven wij aan hoe wij deze moties uitvoeren. Daarbij wordt voldaan aan het verzoek van mevrouw Bergkamp om te rapporteren over de uitvoering van haar motie¹². Ook gaan we in op het verzoek van mevrouw Keijzer inzake het juridisch instrumentarium.

3.1 Benutten kansen decentralisaties

Nu gemeenten verantwoordelijk zijn voor zowel jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning als participatie, zijn de mogelijkheden vergroot om over de verschillende domeinen van arbeid, onderwijs en zorg heen integrale hulp en ondersteuning te bieden. We zien dat gemeenten en hun uitvoeringspartners deze kansen in toenemende mate benutten. Hier kan echter nog veel meer gebeuren. Er is nog steeds onnodige verkokering.

In opdracht van de VNG en met steun van VWS heeft een gemeentelijke werkgroep knelpunten en oplossingsrichtingen geïnventariseerd bij gemeenten die een integrale aanpak voor kwetsbare jongeren ontwikkelen over de domeinen heen. De kennis, ervaringen en oplossingen worden verspreid via een handreiking voor gemeenten en hun uitvoeringspartners, drukbezochte learn en share-bijeenkomsten in regio's én via de websites van de VNG en het Nederlands Jeugdinstituut.¹³ De eerste resultaten van de gemeentelijke werkgroep laten zien dat de meeste overgangsvraagstukken op lokaal en regionaal niveau opgelost kunnen

¹¹ De motie Bergkamp en Koşer Kaya (D66) verzoekt de regering integraal, met diverse departementen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), met een verbeterplan te komen voor jongeren die geen opleiding volgen en geen inkomen en/of vast woonadres hebben. De motie Ypma (PvdA) benadrukt het belang van een actieplan waarin plannen voor huisvesting, financiën en scholing worden opgenomen. En de motie Dik-Faber en Voordewind verzoekt de regering onderzoek te doen naar de inhoudelijke aansluiting tussen de verschillende wetgeving, waar de groep van 18 tot 23 jaar met een beperking mee te maken heeft.

¹² Schriftelijk verzoek van uw Kamer.

¹³ https://vng.nl/files/vng/20160525_vier_voorbeeldprojecten_18_plussers.pdf

worden. Ook als ze complex zijn. En dat gemeenten en hun partners op lokaal niveau daar ook actief mee bezig zijn. Enkele landelijke knelpunten worden nu door de VNG en gemeenten in samenwerking met het rijk verder uitgediept. Doorlopende zorg bij 18 jaar is één van de thema's op de bestuurlijke Jeugdtop met bestuurders van gemeenten en branches van 28 juni 2016.

3.2 Een individueel actieplan, samen met jongeren

De sleutel voor goede hulp en begeleiding van jongeren naar zelfstandigheid zit in samenwerken door de verschillende domeinen heen. Met de betrokken brancheorganisaties hebben wij- in lijn met de motie van mevrouw Ypma – het belang besproken van een individueel actieplan dat tijdig en samen met de jongere wordt gemaakt. Gemeenten en lokale partners pakken dit op verschillende manieren op. Zo maakt de Stichting Jeugdformaat in Haaglanden met alle jongeren van 16 jaar een toekomstplan en is er een 16+ coach beschikbaar die de jongeren helpt bij het versterken van (praktische) vaardigheden. Er is in Leiden bijvoorbeeld een doorbraakambtenaar actief, die de bevoegdheid en de doorzettingsmacht heeft om over domeinen en sectoren heen beslissingen te nemen. De William Schrikker Groep heeft samen met de Eigen Kracht Centrale het instrument Krachtplan 18+ ontwikkeld voor jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) die 18 worden.

De aanpak via een individueel actieplan vindt ook internationaal steun. Ook andere EU-landen kiezen voor een persoonlijk ontwikkelingsplan om kwetsbare jongeren te begeleiden naar volwassenheid, zo blijkt uit het «After Care Project» van het European Youth Care Platform waarin VWS participeert.¹⁴

3.3 Ondersteuning door VNG, landelijke partners en Rijk

De VNG en het Rijk ondersteunen en faciliteren de volgende initiatieven:

- VWS financiert het praktijkexperiment 18min/18plus van de organisatie Van de Straat. In de gemeenten Rotterdam en Leeuwarden wordt samen met jongeren naar innovatieve oplossingen gezocht voor een soepele overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg. Aan de oplossingen wordt landelijk bekendheid gegeven.
- De methode van de Omgekeerde uitvoeringsimpuls is door de VNG ingezet in samenwerking met verschillende gemeenten om vraagstukken en oplossingen binnen het sociaal domein op te lossen. VWS heeft deze methode ook ingezet om samen met landelijke en lokale partners, knelpunten binnen de maatschappelijke opvang op te pakken.
- Het Rijk heeft met de coördinerend wethouders Aanpak Jeugdwerkloosheid en de wethouders Onderwijs aanvullende bestuurlijke afspraken gemaakt om jongeren die geen onderwijs volgen, niet werken en geen uitkering ontvangen in beeld te krijgen en te ondersteunen. Deze jongeren zijn niet in beeld bij het UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk.¹⁵
- Voor dezelfde groep jongeren wordt nu door het Rijk samen met de VNG, Divosa en de Branche Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) gesproken over een aanpak die beter dan het huidige op schuldregeling geënte proces past bij (ex)dak- en thuisloze jongeren.
- Er vindt nu onderzoek plaats naar het vergroten van de financiële ruimte bij gemeenten voor de begeleiding van (jong)volwassenen met een (licht)verstandelijke beperking.

¹⁴ <https://sites.google.com/site/aftercareguarantee/>

¹⁵ Zie Kamerbrief Aanpak Jeugdwerkloosheid van 29 november 2015 (Kamerstuk 29 544, nr. 674)

- Bij de vervolgaanpak van voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie zetten scholen gemeenten in op het verbeteren van de verbinding tussen het onderwijs, arbeidsmarkt en de zorg.

3.4 Hulpverlening aan jongeren van 18 tot 23 jaar

Zowel mevrouw Keijzer als de leden Dik-Faber en Voordewind hebben aandacht gevraagd voor de hulpverlening aan de groep jongeren van 18 tot 23 met een (licht verstandelijke) beperking. Mevrouw Keijzer heeft naar aanleiding van een uitzending van Zembla over jongeren die rond hun 18de verjaardag de hulpverlening de rug toe keren, gevraagd om een overzicht en analyse van het juridisch instrumentarium om voor deze jongeren hulpverlening te verplichten.¹⁶

Onderzoek

In opdracht van het WODC wordt hiernaar onderzoek uitgevoerd. De hoofdvragen zijn: *wat zijn de juridische instrumenten voor (gedwongen) hulp aan meerderjarige risicjongeren (18–23 jaar) in hoeverre worden deze instrumenten toegepast en is er op grond daarvan aanleiding tot aanpassingen?* Hierbij komt de vraag aan de orde in hoeverre het bestaande wettelijk instrumentarium in de praktijk functioneert en of het toereikend is. De uitkomsten komen deze zomer beschikbaar.

De leden Dik-Faber en Voordewind hebben een motie (Kamerstuk 34 104, nr. 113, d.d. 17 maart 2016) ingediend waarin de regering wordt gevraagd onderzoek te doen naar de inhoudelijke aansluiting tussen de verschillende wetgeving waar de groep jongeren van 18 tot 23 met een beperking mee te maken heeft. Het onderzoek naar deze inhoudelijke aansluiting zal deze zomer van start gaan.

Wij zullen de Tweede Kamer in onze volgende voortgangsbrief informeren over de voortgang van beide onderzoeken.

Juridisch instrumentarium

De Jeugdwet gaat ervan uit dat jongeren vanaf 18 jaar volwassen zijn. Kinderbeschermingsmaatregelen vervallen in beginsel vanaf dat moment. Hierop is één uitzondering: artikel 6.1.2 lid 4 bepaalt dat onder omstandigheden de rechter een machtiging kan verlenen voor een plaatsing in een gesloten accommodatie voor een jongere die 18 jaar is.

Het huidige wettelijke kader (Burgerlijk Wetboek) voorziet in instrumenten om bescherming te bieden aan volwassenen die niet in staat zijn om hun eigen belangen goed te behartigen of voor zichzelf te zorgen. Deze instrumenten zijn: onder bewindstelling (art. 431 e.v. Boek I BW), mentor-schap (art. 450 e.v. Boek I BW) en curatele (art. 378 e.v. Boek I BW). De kantonrechter beslist of deze maatregelen worden opgelegd. De maatregelen kunnen ingaan vanaf het 18^e levensjaar. Met deze beschermingsmaatregelen voor meerderjarigen kunnen jongvolwassenen die te maken hadden met jeugdhulp voordat zij achttien jaar oud werden, niet worden gedwongen om hulp te aanvaarden of aanwijzingen op te volgen. Ook kunnen jongvolwassenen met deze maatregelen niet gedwongen worden om in een residentiële instelling te verblijven.

Een gedwongen verblijf in een residentiële instelling is mogelijk op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz). Met de nieuwe WvGGZ en Wet Zorg en Dwang heeft het kabinet wetsvoorstellen ingediend om meer zorg op maat te kunnen bieden, desnoods gedwongen, ook aan (licht) verstandelijk beperkten. Ten

¹⁶ Zie schriftelijk verzoek van 14 april 2016 met kenmerk 2016ZO7689.

opzichte van de Bopz zijn de interventiemogelijkheden ruimer: zo kan gedwongen zorg ook bestaan uit het opleggen van beperkingen in de vrijheid om het leven naar eigen inzicht in te richten, en waardoor iemand iets moet doen of nalaten. Daarnaast wordt onder het criterium «ernstig nadeel» in de nieuwe wetgeving, anders dan in de Bopz ook begrepen dat de veiligheid van de cliënt in gevaar komt, al dan niet doordat hij onder invloed van een ander raakt. Die laatste toevoeging is nieuw ten opzichte van de Wet Bopz en is met name opgenomen vanwege mensen met een (lichte) verstandelijke beperking, omdat zij niet altijd in staat zijn weerstand te bieden aan invloeden van buitenaf waar dat wel wenselijk zou zijn.

Meldpunt Juiste Loket

Bij de mondelinge behandeling van de Jeugdwet heeft mevrouw Keijzer met een motie aandacht gevraagd voor afbakeningsvraagstukken van Jeugdwet met WLZ, WMO 2015 en ZVW (Kamerstuk 33 684, nr. 90). Zoals eerder gemeld aan uw Kamer, kunnen gezinnen met vragen voor welke zorg ze in aanmerking komen contact opnemen met het meldpunt «Juiste Loket». Het Juiste Loket wordt bemenst door Per Saldo (PGBhoudersvereniging) en Ieder(in) (koepelorganisaties voor mensen met een beperking of chronische ziekte) en is mogelijk gemaakt door het Ministerie van VWS. De medewerkers van het Meldpunt bekijken samen de hulpvragers wat de vraag is en kunnen zo nodig ook contact opnemen met de verantwoordelijke instantie (gemeente, zorgverzekeraar of CIZ). Zij verwijzen de cliënt voor zorg/ondersteuning naar de verantwoordelijke instantie, zodat men bij de juiste instantie een aanvraag kan indienen. Hierbij werkt het Meldpunt Juiste Loket samen met het Ministerie van VWS en het CIZ.

4. Vernieuwing zorglandschap

4.1 Coördinatie essentiële functies

In de notitie *Ruimte voor Jeugdhulp* zijn in het voorjaar van 2015 ambities uitgesproken voor het toekomstige zorglandschap. De ambities houden in dat aanbod regionaal is georganiseerd, met een goede toegang zodat snel ingegrepen kan worden voordat problematiek escaleert. Dat dient er ook toe dat er minder bovenregionaal specialistisch aanbod nodig is. En dat heeft consequenties voor het nu bestaande aanbod van deze zware vormen van hulp.

Om er voor te zorgen dat essentiële functies niet ongecontroleerd worden afgebouwd en/of verdwijnen hebben we de TAJ ingericht voor bemiddeling bij zorginkoop en voor advies voor (financiële) ondersteuning van aanbieders. Wat nog gemist wordt, is bovengemeentelijke coördinatie, om te zorgen dat juist ook voor het bovenregionale specialistische aanbod voldoende capaciteit beschikbaar blijft. Dat geldt ook voor de jeugdbescherming en de jeugdreclassering; deze moet immers te allen tijde beschikbaar zijn. De VNG heeft zowel voor de jeugdhulp als voor de jeugdbescherming/jeugdreclassering programmanagers aangesteld om die coördinatie te gaan organiseren. De programmamanagers werken nauw samen met de TAJ. De TAJ heeft in haar tweede jaarrapportage gewezen op de noodzaak om te komen tot bovenregionale coördinatie voor de zorginkoop¹⁷. Het bijhorende bestuurlijke besluitvormingsproces moet hier ook op worden ingericht. Dit moet ervoor zorgen dat in de behoefte aan essentiële functies van bovenregionaal specialistisch hulpaanbod, jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt voorzien. VWS en VenJ ondersteunen de VNG daarbij. Wij willen met het oog op de

¹⁷ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

zorginkoop 2017 weten of deze aanpak voldoende resultaat oplevert. In de eerstvolgende voortgangsbrief zullen wij uw Kamer nader berichten.

4.2 Liquiditeitssteun instellingen

Er is door uw Kamer gevraagd om helderheid over maatregelen om liquiditeitsproblemen bij aanbieders van jeugdhulp te overbruggen. De gesignaleerde liquiditeitsproblemen worden niet alleen veroorzaakt door problemen in het factureringsproces tussen gemeenten en zorgaanbieders. Ook keuzes van gemeenten bij de inkoop van jeugdhulp hebben gevolgen voor de inkomsten van jeugdhulpaanbieders. Verder hebben gemeenten in toenemende mate besloten om niet vooraf te betalen (bevoorschotten), maar achteraf. Ook dat is van invloed op de liquiditeitspositie.

Voor de landelijk werkende aanbieders die in liquiditeitsproblemen zouden kunnen komen, bestond in het overgangsjaar 2015 conform de beleidsregels «subsidieverstrekking bijzondere transitiekosten Jeugdwet» (artikel 2c), de mogelijkheid van liquiditeitssteun. Deze mogelijkheid is met ingang van 1 januari 2016 komen te vervallen.

De TAJ is gevraagd te adviseren over het al dan niet verlengen en mogelijk aanpassen van dit onderdeel van deze regeling. Op basis van het TAJ-advies en op basis van nader overleg met de branches voor jeugdhulp en de VNG zijn wij voornemens de Beleidsregels als volgt aan te passen:

- 1) Het oude artikel 2c wordt voor de resterende subsidieperiode weer inwerking gesteld met daarbij onderstaande nadere bepalingen.
- 2) De kring van organisaties die in aanmerking kunnen komen, wordt iets uitgebreid namelijk met organisaties met de volgende kenmerken:
 - Werkzaam zijn in tenminste 3 jeugdzorgregio's en in tenminste 20 gemeenten en daarbij een omzet hebben gerealiseerd van minimaal 2% per regio.
 - De organisatie moet een omvang hebben van minimaal 20 residentiële/intramurale plaatsen.
- 3) Maximale liquiditeitsteun bedraagt 15% van het laatste jaar, zoals in de jaarrekening, voorzien van een controleverklaring, is vastgesteld.
- 4) Voor het gehele bedrag dat liquiditeitssteun wordt toegekend, geldt een terugbetalingsverplichting binnen één jaar na verlening.

De planning is er op gericht om bovenstaande wijziging van de regeling op 1 augustus 2016 in te laten gaan, met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2016.

4.3 Stichting Eigen Kracht Centrale (EKC)

Op verzoek van Uw Kamer heeft de Staatssecretaris van VWS de Transitieautoriteit Jeugd (TAJ) gevraagd te adviseren over de financiële situatie van de EKC in relatie tot de markt voor familiegroepsplannen. De TAJ heeft hiervoor een marktscan laten uitvoeren naar de marktpositie van de EKC in relatie tot andere aanbieders van vormen van familienetwerkberaden. Daarnaast heeft de TAJ een financiële analyse uitgevoerd naar de situatie bij de EKC. De TAJ heeft op 20 april 2016 haar advies uitgebracht. Naar aanleiding van dit advies heeft de Staatssecretaris van VWS besloten de EKC financieel tegemoet te willen komen voor de ontstane frictiekosten ten gevolge van de decentralisatie. De EKC is hierover geïnformeerd.

4.4 Woonplaatsbeginsel

In 2015 zijn bij de VNG en het Rijk in totaal zo'n 600 vragen binnengekomen en beantwoord over het toepassen van het woonplaatsbeginsel. De gemeente waar de feitelijke woonplaats van de ouder met gezag zich bevindt, is verantwoordelijk voor de financiering van de jeugdhulp. Rijk en VNG hebben samen – mede naar aanleiding van de motie Voortman c.s.¹⁸ – met de brancheorganisaties van jeugdhulp een analyse gemaakt van de vragen. Dit leverde de volgende conclusies op:

- De ene helft van de vragen kwam voort uit gebrek aan informatie bij de vraagsteller, waarop de knelpunten eenvoudig konden worden opgelost¹⁹;
- De andere helft van de vragen kwam voort uit het gegeven dat het woonplaatsbeginsel ruimte voor interpretatie laat als gevolg van onduidelijkheid bij het vaststellen van het gezag en/of de feitelijke woonplaats. Eenduidige vaststelling bleek in bepaalde gevallen lastig;
- De toepassing van het woonplaatsbeginsel is voor betrokken aanbieders bewerkelijk en brengt daardoor administratieve lasten met zich mee.

Binnenkort starten we met een *impactanalyse aanscherping woonplaatsbeginsel*. Bij deze impactanalyse zal in de praktijk worden getoetst welke effecten de voorgestelde wijzigingen met zich meebrengen voor het financiële verdeelmodel en voor de uitvoerbaarheid – mede gelet op de (hoge) administratieve lasten.

5. Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

5.1 Algemeen

Gemeenten staan voor de taak om na de zorgvuldige transitie regie te voeren op de jeugdbeschermingsketen en een rol te pakken in de jeugdstrafrechtketen. Doel is om jeugdigen onbedreigd te laten opgroeien en herhaling van strafbaar gedrag te voorkomen. De maatregelen die daarvoor worden ingezet kunnen alleen effectief zijn wanneer deze met de juiste hulp worden gecombineerd.

Ruim een jaar na de inwerkingtreding van de Jeugdwet zien we dat gemeenten de regie beginnen te voeren en dat VenJ-organisaties zich hierbij regionaal aansluiten. Vernieuwing komt stap voor stap van de grond, zoals initiatieven om jeugdbeschermingstafels in te richten, waar mét ouders en kinderen de casuïstiek besproken wordt en afspraken worden gemaakt om de veiligheid van het kind te borgen. Dit soort innovatieve ontwikkelingen willen we vasthouden en de komende jaren voortzetten. Vooral de verbinding tussen zorg en veiligheid kan en moet steviger.

5.2 Het gebruik van CORV

In oktober vorig jaar hebben wij uw Kamer gemeld dat ongeveer 65% van de uitwisseling van privacygevoelige gegevens tussen justitiepartijen en gemeenten via de beveiligde voorziening CORV verloopt. In april 2016 lag dat percentage op 75%. Met uw Kamer waren, en zijn wij nog steeds, van mening dat dat beter moet. De uitvoering van de motie van mevrouw Kooiman²⁰, die de regering verzoekt om regie te nemen en te zorgen dat

¹⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 118.

¹⁹ Dit heeft er toe geleid dat binnenkort een factsheet beschikbaar komt waarin de belangrijkste uitgangspunten voor de toepassing van het woonplaatsbeginsel handzaam zijn weergegeven

²⁰ Motie Kooiman inzake CORV, Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 104

gemeenten het systeem gebruiken, hebben wij op verschillende manieren ter hand genomen. In de eerste plaats hebben wij, zoals in het najaar al aangekondigd, een ketenprocesmanager speciaal voor het gebruik van CORV aangesteld. Ten tweede zijn gesprekken gevoerd met de Raad voor de Kinderbescherming, de VNG, Jeugdzorg Nederland en het ondersteuningsprogramma van de VNG voor de VT-organisaties om nog bestaande knelpunten te inventariseren, oplossingen daarvoor aan te dragen en partijen daarin te wijzen op hun verantwoordelijkheid. Ten derde werken we met de partijen gezamenlijk door aan het verbeteren van de samenwerking, de processen en ketenafspraken over onder meer de gegevenskwaliteit.

Wij gaan er van uit dat we door deze aanpak steeds preciezer de vinger op de zere plek kunnen leggen en organisaties en gemeenten gericht aan kunnen spreken op hun verantwoordelijkheid.

5.3 Spoedige behandeling van jeugdige criminelen en woonplaatsbeginsel in justitieel kader

Tijdens de behandeling van de begroting van VenJ op 20 november 2015 is door het toenmalige lid van uw Kamer de heer Oskam een motie ingediend die ziet op het bewerkstelligen van een spoedige behandeling van jeugdige criminelen na een strafoplegging door de rechter (Kamerstuk 34 300 VI, nr. 35). Met uw Kamer onderschrijven wij het belang van een spoedige start van een behandeling.

De verantwoordelijkheid voor het aanpakken van de knelpunten die zich voordoen bij het realiseren van jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing binnen het jeugdstrafrecht (inclusief adolescenten op wie het jeugdstrafrecht van toepassing is) evenals voor de inzet van alle vormen van jeugdreclassering ligt primair bij de gemeenten. Om inzicht te krijgen waar mogelijke knelpunten zitten, zijn met de VNG en met de organisaties die bij deze problematiek betrokken zijn, gesprekken gevoerd. Aan de hand van casuïstiek is gedeeld wat aan kennis beschikbaar is, wat de knelpunten zijn en wat daaraan in samenspraak gedaan moet worden. Met de aanwezigen is ook het onderzoek «Knelpunten bij doorplaatsing van pij-jongeren» gedeeld.

De conclusie is dat de verantwoordelijkheden en procedures op zichzelf helder zijn, dat voldoende informatie voorhanden is via website, kennisateliers en factsheets, maar dat het nodig blijft om te investeren in kennisoverdracht onder professionals en in gerichte ondersteuning aan gemeenten. Momenteel wordt vanuit het ondersteuningsteam van de VNG gewerkt aan een informatieve publicatie die in juni 2016 zal verschijnen, die specifiek gaat over het jeugdstrafrecht, de toepassing van het jeugdstrafrecht op 18–23 jarigen en de nazorg na jeugddetentie. Deze publicatie is gericht op gemeenten en ziet op het organiseren van maatwerk voor de betreffende jeugdige. Hiermee is vervolg gegeven aan genoemde motie Oskam.

Daarnaast werkt VenJ samen met VWS en de VNG aan een aanvulling op de factsheet met praktische vragen en antwoorden over het woonplaatsbeginsel die partijen zullen ondersteunen. Hiermee is voldaan aan de toezegging die de Staatssecretaris van VWS deed tijdens het WGO op 16 november 2015 (Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 149) over verduidelijken van het woonplaatsbeginsel in justitieel kader.

5.4 Gezinsopnames en weekendarrangementen in justitieel kader

Tijdens het WGO Jeugd van 16 november 2015 heeft de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie toegezegd te onderzoeken of gezinsopnames en weekendarrangementen van meerwaarde zijn in het justitieel kader. In het kader van het verkenningstraject invulling vrijheidsbeneming justitiële

jeugd (VIV-JJ) wordt bekeken hoe invulling kan worden gegeven aan de vrijheidsbenaming van jeugdigen in een strafrechtelijk kader. Binnen de residentiële jeugdhulp zijn initiatieven ontwikkeld die gelijksoortige doelen nastreven, zoals het leveren van hulp dichtbij de jongere met inzet van zijn eigen netwerk. Gezinsopnames en weekendarrangementen zijn daar voorbeelden van. In het VIV-traject wordt bekeken of voorbeelden uit de jeugdhulp mogelijk geschikt zijn voor bepaalde groepen jongeren die binnen strafrechtelijk kader worden geplaatst.

5.5 Onderzoeksrapporten

Ter informatie bieden wij uw Kamer twee onderzoeksrapporten aan²¹.

Vorbereiding evaluatie wetswijziging jeugdbescherming

In 2015 is in opdracht en onder auspiciën van het WODC door Regioplan onderzoek gedaan naar de gewijzigde kinderschermingswetgeving. Het onderzoek had tot doel om een plan van aanpak en een indicatorenset vast te stellen ten behoeve van de toekomstige evaluatie van de herziene kinderschermingswetgeving. U treft deze publicatie bijgevoegd aan. Het onderzoek vormt een eerste waardevolle momentopname van de ervaringen die zijn opgedaan in aanloop naar de invoering van de herziene wetgeving, en kort na de invoering hiervan (stand-van-zaken-meting). Het onderzoek maakt inzichtelijk dat alle betrokken partijen (gecertificeerde instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, recht-spraak) zich goed hebben voorbereid op de invoering van de aangepaste regelgeving. De effectevaluatie moet in 2020 zijn voltooid.

Interlandelijke adoptie

De Minister van VenJ biedt u het onderzoeksrapport «De toekomst van de keten voor interlandelijke adoptie» aan. Dit rapport is in opdracht van het Ministerie van VenJ uitgevoerd door adviesbureau Andersson Elffers Felix (AEF), dat ten behoeve van dit onderzoek met veel partijen binnen en buiten de adoptieketen heeft gesproken. In het rapport wordt een viertal scenario's en verbetermogelijkheden voor een toekomstbestendig stelsel van interlandelijke adoptie gepresenteerd. Het rapport bevat geen advies over de keuze voor een scenario. De Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is namelijk gevraagd om hierover advies uit te brengen. De RSJ is voornemens dit advies te baseren op een eigen fundamentele beschouwing van het fenomeen interlandelijke adoptie. Het advies van de RSJ wordt in het najaar van 2016 verwacht. De Minister van VenJ zal kort daarna zijn beleidsreactie aan u toesturen. Komende maanden zullen worden benut om met de betrokken partijen in de adoptieketen nader in gesprek te gaan over de bevindingen uit het onderzoek van AEF.

6. Reactie op overige nog openstaande verzoeken van uw Kamer

Wij maken van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over een aantal nog openstaande verzoeken.

²¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

– Advies Raad voor Volksgezondheid en Samenleving

Bij brief van 16 juni 2016 (2016Z12182) vraagt uw Kamer om een reactie op bijgevoegd recent advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) over de samenwerking rond gezinnen.²² Met de RVS hecht ik veel waarde aan een goede samenwerking rond gezinnen. Professionals dienen hiertoe de ruimte en verantwoordelijkheid te krijgen. Een goede afstemming van jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg en passend onderwijs is wat mij betreft niet zozeer een gedurfde ambitie, maar een harde noodzaak. De VNG heeft via een nieuwsbericht de gemeenten geïnformeerd over het advies.²³

– Onderzoek naar de behandeling van depressies onder jongeren van 12 tot 18 jaar²⁴

In reactie op de vraag van uw Kamer over het onderzoek van Yvonne Stikkelbroek naar de behandeling van depressies onder jongeren van 12 tot 18 jaar, het volgende. Het baart ons zorgen dat jongeren met signalen van depressiviteit niet eerder hulp zoeken of de weg naar hulp niet weten te vinden. Gemeenten hebben de taak om een laagdrempelige toegang tot jeugdhulp te organiseren. Het onderzoek is een belangrijk signaal om bij de gemeentelijk georganiseerde toegang, zoals de wijkteams, expertise uit de ggz te betrekken.

De Staatssecretaris van VWS zal met de Nationale Jeugdraad en een aantal ervaringsdeskundigen nadere voorstellen ontwikkelen met betrekking tot preventie en aanpak van psychische problematiek van jongeren. Daarnaast heeft de Minister van VWS u met de brief over de wetenschapsagenda van de GGZ²⁵ geïnformeerd dat zij ZonMw zal vragen om ruim € 3 mln te besteden aan onderzoek naar depressie bij jonge vrouwen en tieners²⁶. Tenslotte vindt er op voorspraak van Nederland een peer-learning plaats tussen verschillende Europese landen over hulp aan jongeren met psychische problematiek.

– Applied Behavior Analysis

Naar aanleiding van de aangehouden motie van de heer Klein²⁷ in het VAO Jeugd van 19 mei jl. (Handelingen II 2015/16, nr. 85, item 8) meldt het Nederlands Jeugdinstituut dat de interventie «Applied Behavior Analysis» niet is opgenomen in de databank effectieve interventies omdat deze interventie niet is aangemeld ter beoordeling door de betreffende commissie bij het Nji.

– Verbeterde screeningsprocedure van aspirant-pleegouders

Per brief van 9 februari 2015²⁸ hebben wij toegezegd u nader te informeren over de implementatie en de werking van de verbeterde screeningsprocedure van aspirant-pleegouders²⁹. Deze screeningsprocedure heeft tot doel shopgedrag van pleegouders en het plaatsen van

²² [https://www.raadrvs.nl/publicaties/item/een-gedurfde-ambitie, raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl](https://www.raadrvs.nl/publicaties/item/een-gedurfde-ambitie,raadpleegbaar%20via%20www.tweedekamer.nl)

²³ <https://vng.nl/onderwerpen/index/jeugd/jeugdhulp/nieuws/rvs-advies-meer-durf-nodig-bij-aanpak-gezinsproblemen>

²⁴ Verzoek Tweede Kamer van 22 april 2016 om reactie op het onderzoek van Yvonne Stikkelbroek naar de behandeling van depressies onder jongeren van 12 tot 18 jaar.

²⁵ Kamerstuk 25 424, nr. 306

²⁶ Aanhangsel Handelingen II 2015/16, nr. 1938

²⁷ Kamerstuk 31 839, nr. 518

²⁸ Kamerstuk 31 839, nr. 457

²⁹ door de Raad voor de Kinderbescherming en pleegzorgaanbieders Jeugdzorg Nederland.

kinderen in ongeschikte pleeggezinnen te voorkomen. Uit navraag bij Jeugdzorg Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming blijkt dat de screeningsprocedure inderdaad shop-gedrag tegengaat. Dit is van belang om de veiligheid van kinderen zoveel mogelijk te garanderen. Pleegzorg-aanbieders gaan met aspirant-pleegouders en de eerder betrokken pleegzorgaanbieder in gesprek als de Raad heeft gemeld dat er eerder een Verklaring van Geen Bezwaar is aangevraagd en niet is afgegeven. Dit kan ertoe leiden dat aspirant-pleegouders door de pleegzorgorganisatie worden geweigerd. De verbeterde werkwijze is door de Raad voor de Kinderbescherming vanaf begin 2014 gemonitord. Het blijkt dat steeds meer regio's de screening zijn gaan uitvoeren. Om het aantal meldingen blijvend te verhogen, zet de Raad voor de Kinderbescherming in op intensivering van de sturing en zal de monitoring worden voortgezet.

– Opvolging aanbevelingen aan zorgboerderijen

Naar aanleiding van het inspectierapport «*Naar verantwoorde hulp voor jeugd op de zorgboerderij*» van de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) en Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) heeft overleg plaatsgevonden met de Federatie Landbouw en Zorg (FLZ) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Het verdient waardering dat de Federatie Landbouw en Zorg en de VNG proactief handelen om te bezien hoe de kwaliteitseisen van de Jeugdwet – die als uitgangspunt dienen voor de zorg aan kinderen – zich verhouden tot het bestaande kwaliteitskader vanuit het kwaliteitskeurmerk zorgboerderijen van de Federatie Landbouw en Zorg. Al voorafgaand aan het inspectierapport hebben genoemde partijen verschillende acties in gang gezet om de zorg voor kinderen op zorgboerderijen te verbeteren:

- *Verdiepen van het kwaliteitskeurmerk voor wat betreft de jeugdhulp:* de FLZ heeft in samenwerking met Pactum Jeugd- en Opvoedhulp het huidige kwaliteitssysteem betreffende jeugdhulp doorgenomen en de normen verder aangescherpt en waar nodig uitgebreid;
- *Pilot uitbreiden kwaliteitskeurmerk wonen:* de FLZ heeft een aanvulling op haar huidige kwaliteitssysteem ontwikkeld om in de toekomst ook «wonen» te kunnen certificeren. Deze aanvulling loopt nu in een pilot en de aandachtspunten uit het inspectierapport worden hierin nog eens extra onder de loupe genomen. Deze ontwikkeling zal in de loop van 2016 worden geïmplementeerd.
- *Kennisverspreiding en implementatie van de onderzoeksresultaten Zorglandbouw* dat in samenwerking met ZonMw, Universiteit Maastricht en Wageningen University, het RIVM en de FLZ wordt georganiseerd.

De FLZ en de VNG gaan de informatie uit bovengenoemde acties en onderzoeken gebruiken en nader bekijken waar kwaliteitseisen voor zorgboerderijen aanvullend kunnen zijn op kwaliteitseisen opgenomen in de Jeugdwet. Informatie hierover zal worden verspreid aan zorgboerderijen en gemeenten via respectievelijk de websites van de FLZ en de VNG.

– Aansluiting jeugdsector bij het Kwaliteitsinstituut

Per brief van 20 oktober 2015 is aan uw Kamer toegezegd eind 2015 een werkgroep te starten met de VNG, het Zorginstituut en de ministeries van VWS en VenJ, die de mogelijkheid van de aansluiting van de jeugdsector bij het Kwaliteitsinstituut gaat verkennen. Medio november 2015 is de werkgroep van start gegaan. De verwachting is dat voor 1 september 2016 duidelijkheid komt over de te zetten vervolgstappen om te komen tot aansluiting.

– Forensisch-medische expertise voor kinderen

De Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ) hebben wij gevraagd een quickscan uit te voeren om inzicht te krijgen in zowel de financiële situatie van de landelijke aanbieders van forensisch-medische expertise alsmede mogelijkheden te onderzoeken om het aanbod te stroomlijnen. Uw Kamer is hierover 1 december 2015 geïnformeerd¹ in reactie op een amendement van mevrouw Keijzer en mevrouw Bergkamp.¹ De quickscan van de TAJ is bij deze rapportage gevoegd³². In overleg met de VNG, FPKM en het LECK hebben wij besloten om conform het advies van de TAJ te voorzien in overbruggingsfinanciering in 2016 en 2017 voor de FPKM en het LECK. Tevens wordt een kwartiermaker aangesteld die tot taak heeft te komen tot een meer efficiënte inrichting van het aanbod van forensische medische expertise en hiertoe onderzoekt op welke wijze FPKM en LECK kunnen samenwerken. n.

– Handreiking dubbele toestemmingsvereiste

De handreiking dubbele toestemmingsvereiste bij diagnostiek en behandeling van slachtoffers van kindermishandeling, is in overleg met veldpartijen opgesteld en afgerond. De handreiking ligt ter bestuurlijke goedkeuring voor bij KNMG en GGZ Nederland. Samen met deze partijen en het Nederlands Jeugdinstituut wordt de implementatie ter hand genomen. Dit zal na de zomer van 2016 gebeuren.

– Screeningsinstrument voor taalachterstand.

Mevrouw Van der Burg heeft gevraagd of de Staatssecretaris van VWS bereid is om met de desbetreffende deskundigen te komen tot een beter screeningsinstrument ten aanzien van de oorzaken van een taalachterstand, zodat er veel gerichter op geacteerd kan worden en alle consultatiebureaus dat instrument gaan gebruiken.³³

In 2014 is gestart (via ZonMw) met de valideringstudie van een screeningsinstrument om risicofactoren in de taalomgeving van kinderen te signaleren. De resultaten hiervan worden opgenomen in de JGZ-richtlijn spraak- en taalontwikkeling die momenteel ontwikkeld wordt. Met behulp van deze richtlijn kan de signalering van taalachterstanden en de verwijzing van een kind naar een vervolgtraject (zoals vve of een audiologisch centrum) door de jeugdgezondheidszorg (JGZ) nog beter en op een uniforme manier worden vormgegeven. De richtlijn wordt ontwikkeld door TNO en NSDSK samen met de beroepsgroepen in de JGZ en andere relevante beroepsgroepen. De IGZ houdt toezicht op het gebruik van richtlijnen.

– Zorgstandaard traumabehandeling

In het debat van 15 juni jl. over wachttijden in de jeugdpsychiatrie heeft mevrouw Van der Burg gevraagd of kinderen in de jeugd-GGZ met een opgelopen trauma wel volgens de meest recente wetenschappelijke inzichten behandeld worden en of het professioneel handelen niet teveel op stabiliseren is gericht. Wij zullen de signalen van mevrouw Van der Burg onder de aandacht brengen van de projectgroep die in opdracht van het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGZ werkt aan een nieuwe zorgstandaard «trauma- en stressgerelateerde stoornissen» voor de GGZ die ook

¹ Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 145.

¹ Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 136.

³² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

³³ Kamerstuk 34 000 XVI, nr. 83

gericht is op jeugdigen. De oplevering van deze zorgstandaard staat gepland in juni 2017.

Tot slot

Wij hebben ons in deze brief gericht op het beschrijven van de voortgang van onderwerpen waarvoor in uw Kamer bijzondere belangstelling bestaat, zoals dit tot uiting kwam in moties en vragen. Voor het zomerreces verwachten wij u nog te kunnen rapporteren over het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie Gezondheidszorg over het samenplaatsen van jongeren met en zonder machtiging in de gesloten jeugdhulp. In het najaar willen wij uw Kamer – tijdig voor het wetgevingsoverleg jeugd – met een nieuwe voortgangsbrief informeren. Dan zullen wij voor het eerst in staat zijn de ontwikkeling in de jeugdhulp in 2015 en (de eerste helft van) 2016 met elkaar te vergelijken. Ook zal dan nieuwe informatie beschikbaar zijn uit de monitor van de cliëntenorganisaties. Zoals eerder aangegeven komen wij nog apart terug op de aanpak van kindermishandeling, de verbetering van de kwaliteit van de Veilig Thuisorganisaties en de toepassing van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

De Minister van Veiligheid en Justitie,
G.A. van der Steur